UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

7 päivänä huhtikuuta 2011 *

Asiassa C-291/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Rechtbank van Koophandel te Brussel (Belgia) on esittänyt 17.7.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.7.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Francesco Guarnieri & Cie

vastaan

Vandevelde Eddy VOF,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano sekä tuomarit J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, E. Levits ja M. Safjan (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Belgian hallitus, asiamiehenään T. Materne,

– Euroopan komissio, asiamiehinään J.-B. Laignelot ja M. van Beek,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.9.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 28–EY 30 artiklan tulkintaa.

2 Tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Francesco Guarnieri & Cie (jäljempänä Guarnieri), joka on Monacon oikeuden mukaan perustettu yhtiö, ja Vandevelde Eddy VOF (jäljempänä Vandevelde), jonka kotipaikka on Belgiassa, ja joka koskee erinäisten tavaroiden toimittamista ja niiden maksamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön tullikoodeksi

3 Yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa, joka on sittemmin korvattu yhteisön tullikoodeksista 23.4.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 450/2008 (EUVL L 145, s. 1) 3 artiklan 2 kohdan a alakohdalla, säädetään seuraavaa:

”Yhteisön tullialueeseen kuuluvina pidetään myös seuraavia jäsenvaltioiden alueen ulkopuolella sijaitsevia alueita, ottaen huomioon niihin sovellettavat yleissopimukset ja sopimukset:

– –

b) Ranska

Monacon ruhtinaskunnan alue, sellaisena kuin se määritellään Pariisissa 18 päivänä toukokuuta 1963 allekirjoitetussa tulliyleissopimuksessa (Journal officiel, 27 päivänä syyskuuta 1963, s. 8679).”

Belgian oikeus

4 Belgian oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lain (jäljempänä Belgian oikeudenkäyntimenettelyä koskeva laki) 851 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Ulkomaalaisen, joka panee vireille kanteen tai on väliintulijana oikeudenkäynnissä, on belgialaisen vastaajan ennen oikeudenkäyntiväitteiden esittämistä niin vaatiessa asetettava vakuus sellaisten oikeudenkäyntikulujen ja vahingonkorvausten maksamisesta (cautio judicatum solvi), joka hänet voidaan velvoittaa maksamaan, lukuun ottamatta sellaisten valtioiden kansalaisia, joiden kanssa on tehty kahdenkeskinen valtiosopimus, jonka nojalla niiden kansalaiset on vapautettu tästä velvollisuudesta. Jos vastaaja on valituksessa vastapuolena, hän voi myös esittää vakuuden asettamista koskevan vaatimuksen ensimmäisen kerran valituksen yhteydessä.”

5 Asiakirja-aineistosta ei ilmene, että olisi olemassa yleissopimus, jonka perusteella Monacon oikeuden mukaan perustetut yhtiöt voitaisiin vapauttaa mainitun vakuuden asettamisesta.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

6 Fourcroy-niminen osakeyhtiö oli tilannut Vandeveldeltä 21 000 twister-glazen-lasia sekä 100 000 lämpökynttilää ja näihin liittyviä tarvikkeita Mandarine Napoléon -likööripullojen myynninedistämiskampanjaa varten. Vandevelde tilasi lämpökynttilät ja lasit alihankkijaltaan Guarnierilta.

7 Vandevelden mukaan Guarnieri ei täyttänyt toimitusvelvollisuuttaan asianmukaisesti. Sen mukaan tavarat nimittäin toimitettiin myöhässä, minkä lisäksi toimitus

ei vastannut tilausta, sillä 65 prosenttia twister-glazen-laseista oli rikki, ehjät lasit olivat likaisia ja pakkausmuovit (3 000 kappaletta) olivat rikkinäisiä sekä mainostarra oli kiinnitetty väärälle puolelle lasia. Vandevelde kieltäytyi täyttämästä maksuvelvollisuuttaan.

8 Guarnieri nosti näin ollen Rechtbank van Koophandel te Brusselissa (Brysselin kauppatuomioistuin) kanteen, jossa se lähinnä vaati Vandevelden velvoittamista maksamaan erääntyneet laskut viivästyskorkoineen. Vandevelde nosti vastakanteen ja vaati, että Guarnieri velvoitetaan korvaamaan viivästyskorolla lisättynä se aineellinen vahinko ja tulonmenetyksestä aiheutunut vahinko, joiden Vandevelde katsoi itselleen aiheutuneen.

9 Vandevelde esitti kansallisessa tuomioistuimessa käydyn menettelyn aluksi Belgian oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lain 851 §:ssä tarkoitettua cautio judicatum solvi -vakuutta koskevan väitteen ja vaati siten, että Guarnieri määrätään asettamaan 2 500 euron vakuus niiden oikeudenkäyntikulujen varalta, jotka se voidaan velvoittaa maksamaan.

10 Koska Guarnieri on väittänyt, että velvoittaminen mainitun vakuuden asettamiseen rikkoo tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia EY 28–EY 30 artiklaa, Rechtbank van Koophandel te Brussel on katsonut, että jotta se voi arvioida Belgian oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lain 851 §:n yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa, sen on lykättävä asian käsittelyä ja esitettävä unionin tuomioistuimelle seuraava ennakkoratkaisukysymys:

”Onko [EY 28, EY 29 ja EY 30] artiklan vastaista se, että kantaja, jolla on Monacon kansalaisuus ja joka panee Belgiassa vireille oikeudenkäynnin saadakseen maksun laskuista, jotka koskevat niin sanottujen twister-lasien ja lämpökynttilöiden sekä niihin liittyvien tarvikkeiden toimitusta, velvoitetaan vastaajan, jolla on Belgian

kansalaisuus, pyynnöstä asettamaan vakuus niiden oikeudenkäyntikulujen ja vahingonkorvausten varalta, jotka hänet voidaan velvoittaa maksamaan?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

11 Aivan aluksi on todettava, että kansallisen tuomioistuimen esittämästä tosiseikkojen kuvauksesta käy ilmi, ettei asiassa ole kyse viennistä, vaan se koskee ainoastaan Belgiaan tuotavien tavaroiden kauppaa. Näin ollen ei ole tarpeen tutkia SEUT 35 artiklan tulkintaa koskevaa kysymystä.

12 Kyseisen vakuuden asettamista koskevan mekanismin arvioinnissa SEUT 34 ja SEUT 36 artiklan perusteella on ensiksi otettava kantaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten sovellettavuuteen pääasian kaltaisessa asiassa kyseessä olevissa olosuhteissa, joissa monacolainen yhtiö harjoittaa Monacosta peräisin olevien tavaroiden tuontia johonkin jäsenvaltioon.

13 Tässä yhteydessä on tosin muistutettava, että SEU 52 artiklassa ja SEUT 355 artiklassa Monacon ruhtinaskunnan aluetta ei ole sisällytetty ”perussopimusten alueelliseen soveltamisalaan” ja että jättäminen unionin tullialueen ulkopuolelle merkitsee sitä, ettei tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen sääntöjä voida soveltaa (ks. vastaavasti asia C-30/01, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 23.9.2003, Kok., s. I-9481, 60 kohta).

14 Asetuksen N:o 2913/92 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan Monacon ruhtinaskunnan katsotaan kuitenkin kuuluvan unionin tullialueeseen. Koska tulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja ei näin ollen saada soveltaa Monacon ja jäsenvaltioiden välisessä kaupassa, Monacosta peräisin olevia suoraan jäsenvaltioon vietyjä tavaroita on kohdeltava samalla tavalla kuin jos ne olisivat jäsenvaltioista peräisin. Monacosta peräisin olevien tavaroiden rinnastaminen tällä tavalla jäsenvaltioista peräisin oleviin tavaroihin merkitsee sitä, että niihin sovelletaan tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia perussopimuksen sääntöjä (ks. analogisesti asia 41/76, Donckerwolcke ja Schou, tuomio 15.12.1976, Kok., s. 1921, Kok. Ep. III, s. 257, 17 ja 18 kohta ja em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 54 kohta).

15 Siitä kysymyksestä, onko jäsenvaltion säännöstä, jossa kolmansien valtioiden – kuten Monacon – kansalaiset, jotka panevat vireille kanteen tämän jäsenvaltion kansalaista vastaan, velvoitetaan asettamaan cautio judicatum solvi -vakuus mutta kyseisen jäsenvaltion kansalaisille ei ole asetettu tällaista vaatimusta, pidettävä tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoituksena, on muistutettava, että määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä ovat kaikki kauppaa koskevat jäsenvaltioiden säädökset, jotka voivat tosiasiallisesti tai mahdollisesti rajoittaa yhteisön sisäistä kauppaa suoraan tai välillisesti (ks. vastaavasti asia 8/74, Dassonville, tuomio 11.7.1974, Kok., s. 837, Kok. Ep. II, s. 349, 5 kohta ja asia C-421/09, Humanplasma, tuomio 9.12.2010, Kok., s. I-12869, 26 kohta).

16 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 46 kohdassa totesi, oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lain 851 §:ssä säädettyä cautio judicatum solvi -vakuutta koskevaa väitettä koskevan säännöksen kaltainen säännös on puhtaasti menettelysäännös, joka ei koske tavaroiden kauppaa. Lisäksi tämän säännöksen soveltaminen ei riipu kyseisen tavaran alkuperästä vaan kahdesta edellytyksestä, joiden molempien on täytyttävä samanaikaisesti, eli ensinnäkin on oltava olemassa oikeusriita, joka on saanut alkunsa sen jälkeen, kun on tehty sopimus, ja riita johtaa oikeudenkäyntiin Belgian

tuomioistuimissa, ja toiseksi asiassa vastaajana on oltava Belgian kansalainen, joka päättää vedota tähän säännökseen.

17 Tämänkaltaisessa säännöksessä asetetaan kanteen vireille panevat taloudelliset toimijat erilaisen menettelyllisen järjestelmän piiriin sen mukaan, ovatko nämä asianomaisen jäsenvaltion kansalaisia vai eivät. Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 46 ja 47 kohdassa totesi, se seikka, että muiden jäsenvaltioiden kansalaiset epäröisivät siksi myydä tuotteita ostajille, jotka ovat sijoittautuneet tähän jäsenvaltioon ja joilla on sen kansalaisuus, on kuitenkin liian sattumanvarainen ja välillinen, jotta kyseisen kansallisen säännöksen voitaisiin katsoa estävän jäsenvaltioiden välistä kauppaa (ks. analogisesti asia C-69/88, Krantz, tuomio 7.3.1990, Kok., s. I-583, 11 kohta; asia C-379/92, Peralta, tuomio 14.7.1994, Kok., s. I-3453, Kok. Ep. XVI, s. I-15, 24 kohta; asia C-96/94, Centro Servizi Spediporto, tuomio 5.10.1995, Kok., s. I-2883, 41 kohta ja asia C-412/97, ED, tuomio 22.6.1999, Kok., s. I-3845, 11 kohta). Mahdollisen vaikutuksen yhteisön sisäiseen kauppaan ja kyseisen erilaisen kohtelun välistä syy-yhteyttä ei siten voida katsoa näytetyksi toteen.

18 SEUT 34 artikla ei siis ole esteenä oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lain 851 §:ssä käyttöön otetun kaltaiselle kansalliselle toimenpiteelle.

19 Näin ollen on Euroopan komission muistuttaman tavoin todettava, että oikeuskäytännössä on jo todettu, että vaikka pääasiassa käsiteltävän kaltaisessa kansallisessa säännöksessä tavaroita ei erotella niiden alkuperän perusteella, siinä kuitenkin syrjitään muiden jäsenvaltioiden kansalaisia suoraan näiden kansalaisuuden perusteella, koska asianomaisen jäsenvaltion kansalaisilta ei edellytetä kyseistä vakuutta (asia

C-43/95, Data Delecta ja Forsberg, tuomio 26.9.1996, Kok., s. I-4661, 17 ja 22 kohta ja asia C-323/95, Hayes, tuomio 20.3.1997, Kok., s. I-1711, 19 kohta).

20 Pääasiassa kyseessä olevan monacolaisen yhtiön kaltaisen yhtiön ei kuitenkaan voida todeta olevan tällaisen SEUT 18 artiklan ensimmäisessä kohdassa kielletyn syrjinnän kohteena, koska yhtiö ei voi tehokkaasti vedota mainittuun perussopimukseen määräykseen (ks. vastaavasti asia C-122/96, Saldanha ja MTS, tuomio 2.10.1997, Kok., s. I-5325, 15 kohta; ks. myös henkilöiden vapaan liikkuvuuden alalla yhdistetyt asiat C-22/08 ja C-23/08, Vatsouras ja Koupatantze, tuomio 4.6.2009, Kok., s. I-4585, 52 kohta).

21 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että SEUT 34 artiklaa on tulkittava niin, että sen vastaista ei ole se, että jäsenvaltion lainsäädännössä edellytetään, että kantaja, jolla on Monacon kansalaisuus ja joka on pannut jossakin asianomaisen jäsenvaltion yksityisoikeudellisia asioita käsittelevässä tuomioistuimessa vireille kanteen sen kansalaista vastaan saadakseen maksun laskuista, jotka koskevat yhteisötavaroihin rinnastettavien tavaroiden toimitusta, asettaa cautio judicatum solvi -vakuuden, mutta kyseisen jäsenvaltion kansalaisille ei ole asetettu tällaista vaatimusta.

Oikeudenkäyntikulut

22 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 34 artiklaa on tulkittava niin, että sen vastaista ei ole se, että jäsenvaltion lainsäädännössä edellytetään, että kantaja, jolla on Monacon kansalaisuus ja joka on pannut jossakin asianomaisen jäsenvaltion yksityisoikeudellisia asioita käsittelevässä tuomioistuimessa vireille kanteen sen kansalaista vastaan saadakseen maksun laskuista, jotka koskevat yhteisötavaroihin rinnastettavien tavaroiden toimitusta, asettaa cautio judicatum solvi -vakuuden, mutta kyseisen jäsenvaltion kansalaisille ei ole asetettu tällaista vaatimusta.

Allekirjoitukset